

UDC (УДК) 343.1
JEL Classification: K40; K41; K42

Басиста Ірина Володимирівна,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального процесу та криміналістики
Львівського державного університету внутрішніх справ
(Львів, Україна)
e-mail: basysta-i@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-9707-7386

**ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЗАКОННОСТІ ДЖЕРЕЛА
ТА СПОСОБУ ОТРИМАННЯ ДОКАЗУ З УРАХУВАННЯМ ВИМОГ
ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ
ВІДНОСНО РЕЧЕЙ ТА ДОКУМЕНТІВ, ДОДАНИХ (НАДАНИХ) ОСОБОЮ
ДО ЗАЯВИ (ПОВІДОМЛЕННЯ) ПРО ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

Анотація. Зроблено спробу дати відповіді на запитання щодо того, чи, з огляду на процесуальні права потерпілого і заявника, є різниця у часових проміжках стосовно правомірності надання ними речей чи/та документів до своєї заяви (повідомлення) про вчинення кримінального правопорушення? Також проаналізовано підходи до оцінки законності джерела та способу отримання доказу з урахуванням вимог законодавства щодо початку досудового розслідування відносно речей і документів.

Наведено позицію колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду з означених питань і власні роздуми.

Ключові поняття: докази, джерела доказів, допустимість доказів, способи отримання доказів, заявник, потерпілий, початок досудового розслідування, речі, документи, внесення відомостей у ЄРДР.

Basysta Iryna,

Doctor of Law, Professor,
Professor of the Department of
the Criminal Procedure,
Lviv State University of Internal Affairs
(Lviv, Ukraine)
e-mail: basysta-i@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-9707-7386

**APPROACHES TO ASSESSING LEGITIMACY OF THE SOURCE
AND METHOD OF OBTAINING EVIDENCE IN COMPLIANCE
WITH THE REQUIREMENTS OF THE LEGISLATION IN ACCORDANCE
WITH THE BEGINNING OF THE PRE-TRIAL INVESTIGATION
REGARDING THE ITEMS AND DOCUMENTS, ATTACHED (PROVIDED)
BY A PERSON TO THE STATEMENT (NOTIFICATION)
ON COMMITTING A CRIMINAL OFFENSE**

Abstract. The following article attempts to answer the question of whether, in view of the procedural rights of a victim and a claimant, there is a difference in time line between the legality of their attachment of items and/or documents to the statement (notification) on a criminal offense. Approaches to assessing the legitimacy of the source and method of obtaining evidence in compliance with the requirements of the legislation in accordance with the beginning of the pre-trial investigation regarding the items and documents are also analyzed in the article, since the judicial practice differs in this area.

In particular, in investigative and judicial practice there are many cases when a person (official) attaches the items or documents to the statement (notification) in order to substantiate the presence of signs of a criminal offense and to argue such an appeal, while addressing a statement (notification) on a criminal offense to the investigator, prosecutor, other official authorized to accept and register statements and notifications of a criminal offense. However, the judicial practice on the application of the provisions of Articles 84, 86, 214, 237 of the CPC of Ukraine in their relationship differs in terms of assessing the admissibility of evidence - the legitimacy of the source and method of obtaining evidence, in compliance with the requirements of the legislation regarding the items and documents, attached (provided) by a person to the statement (notification) on committing a criminal offense.

According to the results of the abovementioned scientific and practical searches, the following can be stated:

- the victim may exercise his right to produce evidence to confirm his statement from the moment of entering the relevant information into the Unified Register of Pre-trial Investigations, while the applicant has the right to produce his items and documents to the statement for confirmation both before entering information into the Unified Register of Pre-trial Investigations, and during the pre-trial investigation stage;

- the powers of the investigator, prosecutor including, among others, the conduct of an inspection in accordance with Article 237 of the CPC of Ukraine, the documents and/or items attached to the statement (notification) after entering the relevant information about the criminal offense in the Unified Register of Pre-trial Investigations;

- the protocol drawn up by the investigator during the examination of items and/or documents must meet the requirements of Part 3 of Article 104 of the CPC of Ukraine. The protocol is also a procedural source of evidence according to the provisions of Part 2 of Article 84, paragraph 3 of Part 2 of Article 99 of the CPC of Ukraine.

Key concepts: evidence, sources of evidence, admissibility of evidence, methods of obtaining evidence, claimant, victim, pre-trial investigation, items, documents, entering information into the Unified Register of Pre-trial Investigations.

DOI 10.32518/2617-4162-2020-4-65-72

Вступ

Починаючи розгляд задекларованої проблематики, варто зазначити, що у слідчій і судовій практиці є чимало випадків, коли особа (службова особа), звертаючись із заявою чи повідомленням про вчинення кримінального правопорушення до слідчого, прокурора, іншої службової особи, уповноваженої на прийняття і реєстрацію заяв та повідомлень про кримінальне правопорушення, додає до повідомлення (заяви) предмети чи документи на обґрунтування наявності ознак кримінального правопорушення та вмотивованості такого звернення. Водночас судова практика щодо застосування положень ст.ст. 84, 86, 214, 237 КПК України в їх взаємозв'язку є різною з погляду оцінки допустимості доказу – законності джерела й способу отримання доказу з урахуванням вимог законодавства щодо початку досудового розслідування відносно речей і документів, доданих (наданих) особою до заяви (повідомлення) про вчинення кримінального правопорушення. Зважаючи на ці реалії, у квітні 2020 р. судді Касаційного кримінального суду зверталися з означених питань до членів Науково-консультативної ради при Верховному Суді [1]. Моє бачення як члена Науково-консультативної ради при Верховному Суді свого часу отримало висвітлення у науковому висновку від 27 квітня

2020 р. [2], а на шпальтах цієї публікації спробую поєднати його із наявною судовою практикою (рішення у справі № 640/19897/16-к, провадження № 51-6241км19).

За результатами вказаних науково-практичних пошуків мною констатовано наступне:

- скористатися своїм правом подавати докази на підтвердження своєї заяви потерпілий може з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, а заявник має право подавати на підтвердження своєї заяви речі й документи як до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, так і на досудовому розслідуванні;

- до повноважень слідчого, прокурора, зокрема, належить і проведення огляду в порядку ст. 237 КПК України, доданих до заяви (повідомлення) документів чи/та речей після внесення відповідних відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань;

- протокол, який слідчий складає у процесі огляду речей чи/та документів, повинен відповідати вимогам ч. 3 ст. 104 КПК України та є процесуальним джерелом доказів згідно із положеннями ч. 2 ст. 84, п. 3 ч. 2 ст. 99 КПК України.

Отож спробую у цій статті запропонувати свої міркування та узагальнення, які дозволили мені сформулювати вищенаведені висновки.

Водночас хід думок варто поділити на чотири блоки, які логічно пов'язані між собою.

І. Чи вправі слідчий, прокурор, інша службова особа, уповноважена на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, відмовити у прийнятті додатків до заяви (повідомлення) у вигляді документів чи речей?

Відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 56 КПК України, одним із прав потерпілого під час досудового розслідування є подання доказів на підтвердження своєї заяви [3]. Тут варто підкреслити, що, згідно з означеними законодавчими положеннями, таке право має *учасник кримінального провадження* – потерпілий та у нього це право виникає на стадії досудового розслідування.

Із проведеного мною аналізу чч. 1–3 ст. 55 КПК України очевидно, що на загальних підставах права й обов'язки в потерпілого можуть виникати і виникають ще до початку досудового розслідування, до внесення відомостей у Єдиний реєстр досудових розслідувань. Своєю чергою, право подавати докази в потерпілого виникає не з моменту подання заяви про вчинення стосовно цієї особи кримінального правопорушення, а лише на стадії досудового розслідування.

Нині досудове розслідування є першою стадією кримінального провадження, попри те, що наявні заклики науковців повернутися до реалій КПК 1960 р. або ж виокремити хоча б таку стадію першою, як перевірка приводів і підстав для прийняття процесуального рішення про внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Є і такі дослідники, які переконані, що законодавець допустив неточність, формулюючи п. 5 ч. 1 ст. 3 КПК України, закріпивши, що досудове розслідування – стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань, оскільки, згідно з ч. 1 ст. 214 КПК України, вона розпочинається з моменту отримання слідчим або прокурором інформації про вчинене кримінальне правопорушення [4, с. 103]. Із такою науковою позицією не можу погодитися, адже не лише у п. 5 ч. 1 ст. 3 КПК України законодавець передбачив такий момент початку досудового розслідування, а й у ч. 2 ст. 214 КПК України унормовано положення про те, що досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань [3]. Мало того, частиною третьою цієї ж статті передбачено, що здійснення досудового розслідування до внесення відомостей до реєстру або без такого внесення не

допускається і тягне відповідальність, встановлену законом [3].

Виключення законодавець передбачив у ч. 3 ст. 214 КПК України лише щодо огляду місця події, який у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, що здійснюється негайно після завершення огляду, а також щодо кримінальних проступків і ситуацій, коли виявлено ознаки кримінального правопорушення на морському чи річковому судні, що перебуває за межами України (досудове розслідування розпочинається негайно; відомості про нього вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань при першій можливості) [3].

Зважаючи на викладене, вважаю, що, відповідно до вимог чинного КПК України, *скористатися своїм правом* подавати докази на підтвердження своєї заяви потерпілий може з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Інший стан речей із законодавчими положеннями щодо прав заявника. Так, у п. 2 ч. 2 ст. 60 КПК України передбачено, що заявник, зокрема, має право подавати на підтвердження своєї заяви речі та документи [3]. Законодавець не передбачає жодних часових чи інших уточнень для реалізації цього права заявником.

Одним із завдань кримінального провадження, що передбачені у ст. 2 КПК України, є охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а звісно, що до таких учасників кримінального провадження належить і заявник (п. 25 ч. 1 ст. 3 КПК України).

Мало того, зміст такої засади кримінального провадження, як законність полягає у тому, що під час кримінального провадження суд, слідчий суддя, прокурор, керівник органу досудового розслідування, слідчий, інші службові особи органів державної влади зобов'язані неухильно додержуватися, зокрема, вимог КПК України (ч. 1 ст. 9 КПК України).

Отже, беручи до уваги наведене, не вважаю, що слідчий, прокурор, інша службова особа, уповноважена на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, вправі відмовити заявникові у прийнятті додатків до заяви (повідомлення) у вигляді документів чи речей.

Схильна припустити, що такою ж логікою керувалися судді Касаційного кримінального суду Верховного Суду, приймаючи постанову від 30 квітня 2020 р. у справі № 640/19897/16-к (провадження № 51-6241км19), по якій я готувала науковий висновок за відповідним запитом із Верховного Суду, котрий і став основою

для цієї публікації. Колегією суддів констатовано, що законодавчих обмежень щодо кола осіб, які можуть звернутися із заявою, повідомленням про вчинене кримінальне правопорушення, немає. Заявник має подавати на підтвердження своєї заяви речі та документи і до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, і на досудовому розслідуванні [5].

Висновок до першого питання. Відповідно до вимог чинного КПК України, скористатися своїм правом подавати докази на підтвердження своєї заяви потерпілий може з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Своєю чергою, такий учасник кримінального провадження, як заявник, має право подавати на підтвердження своєї заяви речі та документи і до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, і на досудовому розслідуванні, з чим також погодилися і судді Верховного Суду, приймаючи постанову від 30 квітня 2020 р. у справі № 640/19897/16-к (провадження № 51-6241км19) [5].

Відповідно, слідчий, прокурор, інша службова особа, уповноважена на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, не вправі відмовити заявникові у прийнятті додатків до заяви (повідомлення) у вигляді документів чи речей і до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, і на досудовому розслідуванні, а потерпілому – на досудовому розслідуванні.

II. Чи вправі слідчий, прокурор після внесення відповідних відомостей про кримінальне правопорушення на підставі заяви (повідомлення) з додатками у вигляді документів (речей) до Єдиного реєстру досудових розслідувань проводити огляд доданих речей чи документів у порядку ст. 237 КПК України?

Ще за умов чинності КПК 1960 р. окремі науковці та практичні працівники цілком підставно обстоювали позицію про необхідність на законодавчому рівні дозволити призначати певні експертизи до порушення кримінальної справи, але вони, на жаль, залишилися не почутими досі. Мало того, із вступом у дію КПК 2012 р. ситуація із призначенням експертиз не лише не поліпшилася, а, вважаю, на законодавчому рівні ускладнилася [6, с. 144–145]. Також були наукові спроби «легалізувати» отримання працівниками правоохоронних органів певних предметів чи документів до порушення кримінальної справи через складання протоколу добровільної видачі, який вельми часто готувався до передачі матеріалів у слідчі підроз-

діли. Після порушення кримінальної справи такі предмети чи документи оглядалися слідчим і долучалися постановою як речові докази до матеріалів кримінальної справи.

Нині, як було підкреслено під час висвітлення попереднього питання, єдиною слідчою (розшуковою) дією, яка у невідкладних випадках може проводитися до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, є огляд місця події. Водночас однією з останніх «шкідливих» новацій є наділення дізнавача повноваженнями проводити вилучення знарядь, засобів учинення кримінального проступку, речей та документів до внесення відомостей до ЄРДР (п. 4 ч. 3 ст. 214 КПК України) [3]. Не деталізуватиму, лише зазначу, що ці «шкідливі» доповнення до ст. 214 КПК України ще більше поглиблюють наявні на цьому початковому етапі розслідування проблеми, які й досі не мають свого логічного вирішення. Але це тема окремої наукової дискусії.

Водночас у слідчій та судовій практиці продовжують траплятися випадки, коли речі чи документи видаються окремими громадянами працівникам поліції (оперативним працівникам та іншим) до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань та до проведення огляду місця події. Як результат – докази визнаються такими, що одержані незаконним шляхом, тобто коли їх збирання й закріплення відбулося з порушенням гарантованих Конституцією України прав людини і громадянина, встановленого кримінальним процесуальним законодавством порядку, не уповноваженою на це особою та за допомогою дій, не передбачених процесуальними нормами [7]. Погоджуюся, що отримання речових доказів, а також їх огляд (*автор*) до моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань та подальше проведення експертизи на основі таких доказів тягне визнання недопустимими і доказів, і результатів відповідної експертизи [8]. Слушно вказують дослідники на шпальтах юридичних видань, що неналежне отримання та аналіз доказової бази може призвести до неправильного висновку й обвинувачення або виправдання особи. Отже, правильна оцінка доказової бази має на меті прийняття обґрунтованих і зважених рішень у кримінальному провадженні, що, своєю чергою, обґрунтовано призводить до формування у суспільства віри в правосуддя [9, с. 121].

Інша ж ситуація, коли слідчий, прокурор після внесення відповідних відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань проводить огляд доданих до заяви (повідомлення) речей чи/та

документів. Вважаю, що така процесуальна діяльність слідчого, прокурора узгоджується із вимогами ч. 1 ст. 237 КПК України, оскільки у цій частині норми КПК України зазначено, що з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, *речей та документів* [3]. У процесі огляду речей чи/та документів слідчий складає протокол огляду, який повинен відповідати вимогам ч. 3 ст. 104 КПК України [3].

Такий огляд належить до слідчих (розшукових) дій і проводиться за загальними правилами, що визначені ст. 223 КПК України. До слідчої (розшукової) дії входять також дії щодо належного упакування речей і документів та інші дії, що мають значення для перевірки результатів процесуальної дії (ч. 2 ст. 106 КПК України) [3]. Тобто після робочого етапу огляду на його заключному етапі оглянуті речі чи/та документи повинні бути належно упаковані.

Висновок до другого питання. Вважаю, що слідчий, прокурор мають повноваження після внесення відповідних відомостей про кримінальне правопорушення, на підставі заяви (повідомлення) з додатками у вигляді документів (речей), до Єдиного реєстру досудових розслідувань проводити огляд dodаних речей чи документів у порядку ст. 237 КПК України.

Такі мої висновки знайшли своє відлуння у постанові Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 30 квітня 2020 р. у справі № 640/19897/16-к (провадження № 51-6241км19), зокрема, що огляд речей чи/та документів, проведений слідчим після внесення інформації в Єдиний реєстр досудових розслідувань, є слідчою (розшуковою) дією, не суперечить вимогам КПК України та спрямований на отримання (збирання) або перевірку доказів [5].

III. Чи узгоджується з вимогами ст.ст. 84, 86, 214 КПК України рішення слідчого з результатами проведеної слідчої (розшукової) дії – огляду речей та документів, наданих особою до заяви (повідомлення) про вчинення кримінального правопорушення – про визнання їх доказами у кримінальному провадженні?

Мною неодноразово підкреслювалося, що порівняно із КПК 1960 р. у чинному КПК України дещо змінено акценти у значимості та співвіднесенні досудових і судових стадій кримінального провадження, а також підходи до тих фактичних даних, які отримуються у передбаченому КПК порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд установлюють наявність чи відсутність фактів та

обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню, і які, відповідно до ч. 1 ст. 84 КПК України, є доказами [10].

Варто підкреслити, що слідчі (розшукові) дії є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні (ч. 1 ст. 223 КПК України) [3]. Логічним є судження про те, що якщо огляд речей чи/та документів є слідчою (розшуковою) дією (а він нею є беззаперечно, коли проводиться після внесення інформації в Єдиний реєстр досудових розслідувань), то він спрямований на отримання (збирання) або перевірку доказів.

Свого часу, готуючи науковий висновок за запитом судді Верховного Суду в справі № 640/19897/16-к (провадження № 51-6241км19), мною були сформульовані тези, які й відображено в постанові Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 30 квітня 2020 р., про те, що протокол, який слідчий складає у процесі огляду речей чи/та документів, повинен відповідати вимогам ч. 3 ст. 104 КПК України та є процесуальним джерелом доказів згідно із положеннями ч. 2 ст. 84, п. 3 ч. 2 ст. 99 КПК України. За умови відповідності вимогам ч. 1 ст. 98 КПК України (матеріальні об'єкти, які були знаряддям учинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, зокрема предмети, що були об'єктом кримінально протиправних дій, гроші, цінності й інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом або отримані юридичною особою внаслідок учинення кримінального правопорушення) речі, надані особою до заяви (повідомлення) про вчинення кримінального правопорушення та оглянуті слідчим у рамках слідчої (розшукової) дії – огляду, є речовими доказами і повинні зберігатися за правилами, встановленими КПК України та відповідною Інструкцією. Своєю чергою, документи є речовими доказами, якщо вони містять ознаки, зазначені в ч. 1 ст. 98 КПК України [5].

Висновок до третього питання. На мій погляд, з яким погодилися і судді Верховного Суду та який відображений у постанові Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 30 квітня 2020 р., протокол, який слідчий складає у процесі огляду речей чи/та документів, повинен відповідати вимогам ч. 3 ст. 104 КПК України та є процесуальним джерелом доказів згідно із

положеннями ч. 2 ст. 84, п. 3 ч. 2 ст. 99 КПК України. За умови відповідності вимогам ч. 1 ст. 98 КПК України речі, надані особою до заяви (повідомлення) про вчинення кримінального правопорушення та оглянуті слідчим в рамках слідчої (розшукової) дії – огляду, є речовими доказами. Своєю чергою, документи, надані особою до заяви (повідомлення) про вчинення кримінального правопорушення та оглянуті слідчим у рамках слідчої (розшукової) дії – огляду, є речовими доказами, якщо вони містять ознаки, зазначені в ч. 1 ст. 98 КПК України [5].

IV. З урахуванням положень ст.ст. 84, 86, 214 та 237 КПК України у їх взаємозв'язку чи можливо оцінювати як допустимі докази протокол огляду речей і документів, проведеного після внесення відповідних відомостей про вчинене кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань, та безпосередньо речі й документи, додані особою до заяви (повідомлення) про вчинення кримінального правопорушення? Із змісту ч. 1 ст. 84 КПК України випливає, що якщо у кримінальному провадженні наявні фактичні дані, отримані у передбаченому КПК України порядку і на їх підставі слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд установлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню, то вони є доказами. У попередньому питанні мною зазначалося, за яких умов є речовими доказами речі та документи, надані особою до заяви (повідомлення) про вчинення кримінального правопорушення та оглянуті слідчим у рамках слідчої (розшукової) дії – огляду.

Що ж стосується такої якості, як допустимість при визнанні відомостей доказами, то насамперед вони повинні бути отримані в порядку, встановленому КПК України (ч. 1 ст. 86 КПК України), а якщо ж збирання й закріплення відомостей відбулося з порушенням гарантованих Конституцією України прав людини і громадянина, встановленого кримінальним процесуальним законодавством порядку, не уповноваженою на це особою та за допомогою дій, не передбачених процесуальними нормами – докази визнаються такими, що одержані незаконним шляхом [7]. Варто підкреслити, що *суд зобов'язаний визнати істотними порушеннями прав людини і основоположних свобод, зокрема, й такі діяння, як здійснення процесуальних дій, які потребують попереднього дозволу суду, без такого дозволу або з порушенням його суттєвих умов* (п. 1 ч. 2 ст. 87 КПК України). Тобто, якщо доступ до

певного предмета чи/та документа передбачав процедуру звернення до слідчого судді, суду за дозволом і така процесуальна діяльність не була реалізована слідчим, прокурором, то надалі протокол огляду такого предмета та/чи документа, а також інші похідні процесуальні дії та їх результати, навіть якщо вони проведені у точній відповідності до вимог КПК України та належними суб'єктами, повинні бути визнані судом недопустимими доказами.

Висновок до четвертого питання. Можливо оцінювати як допустимі докази протокол огляду речей і документів, проведеного після внесення відповідних відомостей про вчинене кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань, та безпосередньо речі й документи, додані особою до заяви (повідомлення) про вчинення кримінального правопорушення за умов, якщо їх отримання й подальше закріплення не відбулося з порушенням гарантованих Конституцією України прав людини і громадянина, встановленого кримінальним процесуальним законодавством порядку або не уповноваженою на це особою чи органом, або за допомогою дій, не передбачених процесуальними нормами [7].

Висновки

Готуючи науковий висновок за запитом судді Верховного Суду у справі № 640/19897/16-к (провадження № 51-6241км19), мною були сформульовані кінцеві, висновкові тези, які й відображено у постанові Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 30 квітня 2020 р. у вказаному провадженні № 51-6241км19 і які є логічним завершенням до цієї публікації, а саме:

– скористатися своїм правом подавати докази на підтвердження своєї заяви потерпілий може з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, а заявник має право подавати на підтвердження своєї заяви речі й документи і до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, і на досудовому розслідуванні. Слідчий, прокурор, інша службова особа, уповноважена на прийняття та реєстрацію заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення, не вправі відмовити заявникові у реалізації ним цього права як до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, так і на досудовому розслідуванні, а потерпілому – на досудовому розслідуванні;

– до повноважень слідчого, прокурора, зокрема, належить і проведення огляду в порядку ст. 237 КПК України доданих до заяви (повідомлення) документів чи/та речей після внесення відповідних відомостей про кримі-

нальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань;

– протокол, який слідчий складає у процесі огляду речей чи/та документів, повинен відповідати вимогам ч. 3 ст. 104 КПК України та є процесуальним джерелом доказів згідно із положеннями ч. 2 ст. 84, п. 3 ч. 2 ст. 99 КПК України. За умови відповідності вимогам ч. 1 ст. 98 КПК України речі, надані особою до заяви (повідомлення) про вчинення кримінального правопорушення та оглянуті слідчим у рамках слідчої (розшукової) дії – огляду, є речовими доказами. Своєю чергою, документи, надані особою до заяви (повідомлення) про вчинення кримінального правопорушення та оглянуті слідчим у рамках слідчої (розшуко-

вої) дії – огляду, є речовими доказами, якщо вони містять ознаки, зазначені в ч. 1 ст. 98 КПК України [5];

– допустимість протоколу огляду речей чи/та документів і безпосередньо речей та документів, доданих особою до заяви (повідомлення) про вчинення кримінального правопорушення, є наявною, якщо їх отримання й подальше закріплення не відбулося з порушенням гарантованих Конституцією України прав людини і громадянина, встановленого кримінальним процесуальним законодавством порядку або не уповноваженою на це особою чи органом, або за допомогою дій, не передбачених процесуальними нормами [7].

Список використаних джерел

1. Звернення судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Олександра Петровича Марчука від 03.04.2020 реєстр. 225/0/26-20 до членів Науково-консультативної ради при Верховному Суді у справі № 640/19897/16-к (провадження № 51-6241км19).
2. Науковий висновок члена Науково-консультативної ради при Верховному Суді професора Ірини Басистої від 27.04.2020 у справі № 640/19897/16-к (провадження № 51-6241км19).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. У редакції від 11.09.2020. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page8> (дата звернення: 21.09.2020).
4. Гуртієва Л. М. Система стадій кримінального провадження України. *Митна справа*. 2015. № 5 (101). Ч. 2. С. 99–104.
5. Постанова Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 30 квітня 2020 року у справі № 640/19897/16-к (провадження № 51-6241км19). Єдиний державний реєстр судових рішень у формі відкритих даних. URL: <http://od.reyestr.court.gov.ua/files/44/70a1593d725852bd0b46546cefba789b.rtf>
6. Басиста І. В. Проведення експертиз у кримінальних провадженнях: сучасні реалії законодавчого унормування. *Криміналістика і судова експертиза: міжвідом. наук.-метод. зб., присвяч. 105-річчю заснування судової експертизи в Україні*. Мінюст України, КНДІСЕ; редкол.: О. Г. Рувін та ін. К. : Ліра, 2018. Вип. 63. Ч. 1. С. 144–153. URL: http://sprav.mediaset.com.ua/content/carousel/2018_1/2018_1.pdf
7. Постанова Верховного Суду від 7 серпня 2019 року у справі № 607/14707/17 (провадження № 51-2604 км 19). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/83589933>
8. Загородній С. О. Визнання доказів недопустимими у зв'язку з отриманням доказів до моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. *Logos*. 2019. № 3. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.03.07.html>
9. Малярова В. О. Належність та допустимість доказів у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2016. Вип. 38. Т. 2. С. 119–121.
10. Басиста І. В. Чи є твердження учасника слідчої дії, які зроблені під час допиту, надання пояснень, проведення слідчого експерименту, проведення експертизи тощо, показаннями такого учасника слідчої дії у значенні статті 23 Кримінального процесуального кодексу? *Напрями реформування кримінальної юстиції в Україні: матеріали науково-практичного семінару (м. Львів, 22 травня 2020 року)*. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. С. 161–173. URL: http://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/nauk_konf/22_05_2020.pdf

References

1. Zvernennya suddi Kasatsiynoho kryminal'noho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu Oleksandra Petrovycha Marchuka vid 03.04.2020 reyeestr. 225/0/26-20 do chleniv Naukovo-konsul'tatyvnoyi rady pry Verkhovnomu Sudi u spravi № 640/19897/16-k (provadzhennya № 51-6241km19) [Appeal of the judge of the Criminal Court of Cassation of the Supreme Court Oleksandr Petrovich Marchuk dated 3.04.2020, register. 225/0 / 26–20 to the members of the Scientific Advisory Board at the Supreme Court in case №640 / 19897/16-k (proceedings № 51-6241km19)] [in Ukr.].

2. Naukovyy vysnovok chlena Naukovo-konsul'tatyvnoyi rady pry Verkhovnomu Sudi profesora Iryny Basystoyi vid 27.04.2020 u spravi № 640/19897/16-k (provadzhennya № 51-6241km19) [Scientific opinion of a member of the Scientific Advisory Board at the Supreme Court, Professor Iryna Basysta, dated April 27, 2020 in case №640 / 19897/16-k (proceedings № 51-6241km19)] [in Ukr.].
3. Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrayiny vid 13.04.2012. u redaktsiyi vid 11.09.2020 [Criminal Procedure Code of Ukraine of 13.04.2012. in the edition of 11.09.2020]. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page8> [in Ukr.].
4. Hurtyeva, L. M. (2015). Systema stadiy kryminal'noho provadzhennya Ukrayiny [System of stages of criminal proceedings of Ukraine]. *Mytna sprava*, 5 (101), 2, 99–104 [in Ukr.].
5. Postanova Druhoyi sudovoyi palaty Kasatsiynoho kryminal'noho sudu Verkhovnoho Sudu vid 30 kvitnya 2020 roku u spravi № 640/19897/16-k (provadzhennya № 51-6241km19) [Resolution of the Second Judicial Chamber of the Criminal Court of Cassation of the Supreme Court of 30 April 2020 in case №640 / 19897/16-k (proceedings № 51-6241km19)]. Retrieved from <http://od.reyestr.court.gov.ua/files/44/70a1593d725852bd0b46546cefba789b.rtf> [in Ukr.].
6. Basysta, I. V. (2018). Provedennya ekspertyz u kryminal'nykh provadzhennyakh: suchasni realiyi zakonodavchoho unormuvannya [Conducting examinations in criminal proceedings: modern realities of legislative regulation]. *Kryminalistyka i sudova ekspertyza: mizhvidom. nauk.-metod. zb., prysvyach. 105-richchyu zasnuvannya sudovoyi ekspertyzy v Ukrayini*. Minyust Ukrayiny, KNDISE; redkol.: O. H. Ruvyn ta in. K.: Lira, 63, 1, 144–153. Retrieved from http://sprav.mediaset.com.ua/content/carousel/2018_1/2018_1.pdf [in Ukr.].
7. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 7 serpnia 2019 roku u spravi № 607/14707/17 (provadzhennya № 51-2604 km 19) [Resolution of the Supreme Court of 7 August 2019 in case № 607/14707/17 (proceedings № 51-2604 km 19)]. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/83589933> [in Ukr.].
8. Zahorodniy, Ye. O. (2019). Vyznannya dokaziv nedopustymymy u zv'yazku z otrymannyam dokaziv do momentu vnesennya vidomostey pro kryminal'ne pravoporushennya do YERDR [Declaring evidence inadmissible in connection with the receipt of evidence until the entry of information about the criminal offense in the ERDR]. *Logos*, 3. Retrieved from <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.03.07.html> [in Ukr.].
9. Malyarova, V. O. (2016). Nalezhnist' ta dopustymist' dokaziv u kryminal'nomu provadzhenni (Belonging and admissibility of evidence in criminal proceedings). *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya PRAVO*, 38, 2, 119–121 [in Ukr.].
10. Basysta, I. V. (2020). Chy ye tverdzhennya uchasnyka slidchoyi diyi, yaki зробleni pid chas dopytu, nadannya poyasnen', provedennya slidchoho eksperymentu, provedennya ekspertyzy toshcho pokazannyamy takoho uchasnyka slidchoyi diyi u znachenni statti 23 Kryminal'noho protsesual'noho kodeksu? [Are the allegations of a participant in an investigative action made during interrogation, explanation, conduct of an investigative experiment, examination, etc. indications of such a participant in an investigative action within the meaning of Article 23 of the Criminal Procedure Code?]. *Napryamy reformuvannya kryminal'noyi yustyttsiyi v Ukrayini: materialy naukovo-praktychnoho seminaru* (22 travnya 2020 roku). L'viv: L'vivs'kyi derzhavnyy universytet vnutrishnikh sprav, 161–173. Retrieved from http://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/nauk_konf/22_05_2020.pdf [in Ukr.].

*Стаття: надійшла до редакції 04.10.2020
прийнята до друку 28.11.2020
The article: is received 04.10.2020
is accepted 28.11.2020*